

ایرمنطق

به زبان ساده

نویسنده: کتایون مهرآبادی

نویسنده: کتایون مهرآبادی

سرشناسه:

عنوان و پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی:

موضوع

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیویی:

شماره کتابشناسی ملی:

مهرآبادی، کتابیون

منطق به زبان ساده / نویسنده: کتابیون مهرآبادی

تهران: مبتکران: ۱۳۹۸

۵۶ اص: مصور، جدول، نمودار

۲ - ۲۲۶۰ - ۰۷ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فیبا.

منطق - - به زبان ساده / Logic - - Popular Works

۱۳۹۸ ۸ م ۹ م / ۵۰BC

۱۶۰هـ

۵۶۳۳۸۶۸

منطق به زبان ساده

نویسنده: کتابیون مهرآبادی

فرهنگ اینترنتی مبتکران

www.mobtakeran.net

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

چاپ: سه‌د

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

مبتکران (پروانه نشر: ۱۶۷/۱۰۲)

تهران: میدان انقلاب، خیابان فخررازی، خیابان وحید نظری شرقی، پلاک ۵۹، کدپستی ۱۳۱۴۷۶۴۹۶۴

www.mobtakeran.com

دورنگار: ۶۱۰۹۴۱۵۵

تلفن: ۶۱۰۹۴۰۰۰ - ۰۲۱

حقوق چاپ و نشر، محفوظ و مخصوص ناشر است و هر گونه کپی برداری و نقل مطالب بدون اجازه‌ی ناشر پیگرد قانونی دارد.

فهرست

صفحه

عنوان

ت

۱

پیشگفتار

بفش یکم

۵

دست‌آورد باستان‌شناسان و دوستان

ماجرای ۱:

۹

نقاشی‌های باستان‌شناختی

ماجرای ۲:

۱۳

داستان مه‌آباد

ماجرای ۳:

۱۶

مشکلی در پذیرش

ماجرای ۴:

۱۹

تناقض

ماجرای ۵:

۲۳

کدام مسافر، کدام اتاق؟

ماجرای ۶:

۲۸

هیستان منطقی

ماجرای ۷:

۳۴

عرقیات اعلا و سلیقه‌های گوناگون

ماجرای ۸:

۳۹

معمای کارگاه و مهر دروغگو

ماجرای ۹:

۴۱

عکس‌های پرفورده

ماجرای ۱۰:

۴۴

وسیله‌ی سفر

ماجرای ۱۱:

۴۶

مهمانی مارمولک‌ها

ماجرای ۱۲:

نقشه‌ی راه

عنوان	صفحه
ماچرای ۱۳: مشکل قائم نویسنده	۵۰
ماچرای ۱۴: قفسه‌ی سوغات‌ها	۵۴
ماچرای ۱۵: تاجر بادبزن	۵۶
ماچرای ۱۶: مقاله‌ی حیات وحش	۵۹
ماچرای ۱۷: معمای کارآگاه و مهر ۳ دروغگو ۲	۶۲
ماچرای ۱۸: سفره‌ی قلمکار	۶۵
ماچرای ۱۹: راستی مینور ۲	۶۹
ماچرای ۲۰: عکس‌های مومی گردشگری	۷۱
ماچرای ۲۱: آب دادن به گدازان‌ها	۷۶
ماچرای ۲۲: پذیرایی با معما	۷۸
ماچرای ۲۳: سفارش ناهار	۸۲
ماچرای ۲۴: مفیط‌بانان دلیر	۸۵
ماچرای ۲۵: نان شب یلدا	۸۸
بفش دو ۴: آغاز سفر	۹۲
ماچرای ۲۶: زبان منطق؛ زبان مشترک	۹۵
ماچرای ۲۷: راهنماهای ناقلا	۱۰۰
ماچرای ۲۸: یک پیاله چای سبز	۱۰۴
ماچرای ۲۹: معمای قطبی	۱۰۷
ماچرای ۳۰: نامه‌ای از راه دور	۱۱۰

صفحه	عنوان
۱۱۲	ماجرای ۳۱: اصل لانه‌کبوتری
۱۱۷	ماجرای ۳۲: یک پرونده‌ی پلیسی
۱۲۲	ماجرای ۳۳: رشته‌کوه‌های آلپ
۱۲۶	ماجرای ۳۴: پونان؛ مهر اندیشه
۱۳۶	ماجرای ۳۵: بازگشت به میهن و سوغات ویژه
۱۴۱	گفتار آخر: سخن شتی فان با خوانندگان
۱۴۲	پیوست: پافنا

پیشگفتار

منطق موضوعی است که بسیار کمتر از آنچه شایسته و بایسته است به آن پرداخته شده. این بی‌مهری از آموزش‌های دوران کودکی تا بزرگسالی ادامه دارد، اما در اینجا هدف کلام، کودک و نوجوان است. اگرچه در دوران دبستان، و در ادامه در مقاطع بالاتر، همواره از دانش‌آموز انتظار می‌رود که منطقی بیندیشد و استدلال کند، اما نخستین بار در مقطع متوسطه‌ی دو است که روش‌های استدلال منطقی را به‌گونه‌ی رسمی می‌آموزد. البته هنگام رویارویی با برهان‌های هندسی در مقطع متوسطه‌ی یک، به صورت غیرمستقیم با روش‌های استدلال آشنا می‌شود، ولی این، آموزش منطق و استدلال منطقی به‌شمار نمی‌آید.

از سویی دیگر، از آنجا که ریاضی و منطق چنان درهم تنیده‌اند که ریاضی‌ورزی بدون منطق ناممکن است، آموزگاران ریاضی از همان سال‌های نخست مدرسه اصول ساده و به‌ظاهر بدیهی منطق را در خلال تدریس ریاضی و حل مسئله‌های گوناگون به کودکان می‌آموزند. بنابراین، بسیاری از آنچه که انتظار دانستن‌شان می‌رود در طی سال‌های تحصیل آموخته می‌شوند. ولی هم‌چنان جای آموزشی مستقیم و تخصصی خالی است. این کمبود زمانی خود را بیشتر نشان می‌دهد که مباحثی همچون فلسفه (درست یا نادرست) راه خود را به دنیای کودک باز می‌کند. کودکی که هنوز منطقی اندیشیدن و روش‌های استدلال کردن را نیاموخته و حتی هنوز ندیده و نشنیده است، خود را مجبور به دست و پنجه نرم کردن با موضوعی درمی‌یابد که اساس و پایه‌ی آن استدلال و استنتاج منطقی است.

در این کتاب اصول ابتدایی و پایه‌ای منطق به کودکان و نوجوانان آموزش داده می‌شود. می‌دانیم که حجم متعارف یک کتاب برای پوشش همه‌ی مباحث و نیز عمق‌دهی به موارد گفته شده کافی نیست ولی امیدواریم همین بسنده، آغاز راه مخاطبانش باشد. مخاطب این کتاب کودک و نوجوان ۱۱ تا ۱۶ ساله است. کتاب با مبانی بسیار ساده آغاز می‌شود و هرچه پیش می‌رویم به دشواری و پیچیدگی موضوع اندک افزوده می‌شود. بنابراین بهتر است که درس‌های کتاب بلافاصله پس از یکدیگر خوانده نشوند. مطالعه‌ی کتاب در مدت کوتاهی به پایان نرسد؛ به‌ویژه برای مخاطب ۱۱ تا ۱۳ ساله.

تقریباً در هر درس (هر مبحث) یک قاعده‌ی علم منطق آموزش داده می‌شود. این امر از راه برآمدن یک مشکل یا مسئله و حل گام، گام آن صورت می‌گیرد. سپس با حل چند مثال، آموزش تکمیل می‌شود. در پایان، مسئله یا مسئله‌ای به عنوان تمرین به خواننده محول می‌شود. در لابه‌لای چنین درس‌هایی، گاهی معماهایی نقل می‌شوند که ساده و جذاب‌اند و نیازمند استدلال‌های بسیار سهل و سراسر است هستند. این ماجراها تنها به سبب تألیف، کلیت کتاب و بازه‌گذاری میان قانون‌های آموزش داده شده طراحی شده‌اند (معماهای تصویری از این دست هستند). در انتهای کتاب نیز پاسخ همه‌ی تمرین‌های کتاب آمده است.

محتوا و دید آموزشی کتاب کاملاً بر مبنای اصول منطقی ریاضی بنا شده است. در عین حال تلاش شده زبان گویش کتاب تا جای ممکن ساده، روان و برای مخاطبش فهم‌پذیر باشد.

نکته‌ی بسیار مهم این که، با توجه به سن مخاطب، هدف این بود است که نمادهای منطق ریاضی هرچه کمتر به کار گرفته شوند. در این محدوده‌ی سنی استدلال‌های کلامی و زبانی هم فهم‌پذیرترند و هم درک آنها در ذهن کودک و نوجوان عمیق‌تر صورت می‌گیرد. به‌علاوه کاربرد آنها به عنوان ابزارهای فکری، درست‌تر و از همه مهم‌تر از روی فهم و درک خواهد بود؛ و نه به پیروی از قاعده یا فرمولی از بر شده.

به دلیلی مشابه، هرچه کمتر به اصطلاح‌های تخصصی اشاره شده است؛ مگر جایی که یا گزیری نبوده یا واژه‌ای بیش از اندازه نامانوس نبوده باشد. برای نمونه واژه‌ی «نقیض» در کتاب آمده است؛ زیرا برای معرفی «نقیض یک گزاره» بدون همان‌گویی، جایگزین بهتری یافت نمی‌شود. ولی از اشاره به نام «استنتاج» پرهیز شده است، زیرا بدون نام‌گذاری نیز می‌توان به موضوع پرداخت. اگر آموزگار یا پدر و مادر می‌خواهد در آموختن مطالب این کتاب همراه دانش‌آموزان یا فرزندان‌شان باشند، توصیه می‌شود از ارائه‌ی فرمول‌ها و قواعد محفوظاتی پرهیزند و تنها به روش‌های درست استدلال و به درستی گام‌های استدلال و در رده‌ی بالاتر به بیان درست و روشن آنها توجه داشته باشند.

برای اینکه مباحث پایه و ساده‌ی منطقی و فلسفی داده شوند و کتاب حاضر از این دیدگاه مرجع کاملی به‌شمار بیاید، نیاز بوده تا برخی قواعد کتاب آموزش داده شوند که شاید در ریش ذهنی همه‌ی مخاطبان آن نباشند. از این روی، این مباحث در ما-رای ۳۴، که در واقع آخرین بخش آموزشی کتاب است، جمع شده‌اند. همان‌گونه که در پانویس ۱۱ نیز آمده است، فراگرفتن قواعد این درس تنها به مخاطبان ۱۴ سال به بالا توصیه می‌شود. دیگر مخاطبان گرامی می‌توانند خواندن این درس را چند سالی به تاخیر بیندازند.

با افتخار باید گفت که کتاب حال و هوایی به‌غایت ملی و بومی دارد. شخصیت‌ها و رویدادها با همین دیدگاه آفریده شده‌اند و تلاش شده است تا خواننده در فضای اشعار دلنشین بومی و سنتی هرچه بیشتر با محتوای روایی و علمی کتاب ارتباط برقرار سازد. در این راستا، در بخش یکم کتاب، که ۲۵ ماجرا از ۳۵ ماجرای کتاب را در بر دارد، شخصیت‌ها، مکان‌ها و رویدادهایی از سراسر استان‌های کشور، در کتاب ظاهر می‌شوند. امید است هر کودک یا نوجوان ایرانی، در هر کجای میهن‌مان، گوشه‌ای از زندگی خود را در بخشی از این کتاب باز یابد.

در بخش دوم کتاب، که دربردارنده‌ی ۱۰ درس است، شخصیت‌های اصلی کتاب به دور دنیا سفر می‌کنند. در این بخش مباحث به نسبت پیشرفته‌تری آموزش داده می‌شوند.

کودکان و نوجوانان عزیز، پدران و مادران گرامی و آموزگاران ارجمند، بسیار خرسند خواهیم شد اگر ما را در تجربیاتی که هنگام مطالعه‌ی این کتاب داشته‌اید سهیم نمایید و از سودمندی‌ها و کاستی‌های کتاب آگاه سازید.

در پایان از این فرصت به می‌جوییم و از جناب آقای یحیی دهقانی، مدیریت محترم انتشارات مبتکران، که همواره پشتیبان ایده و فعالیت علمی و فرهنگی هستند، سپاسگزاری می‌کنم. از همه‌ی اعضای خانواده‌ی مبتکران به‌ویژه از جناب آقای خدایار مبین و همکاران متبهر ایشان در واحد تایپ و گرافیک خانم‌ها: زینب انفراد، خانم نرگس سربندی و خانم مینا غلام‌احمدی و نیز از آقای حامد محمودپور تصویرگر خوش ذوق این اثر سپاسگزاری می‌کنم. همچنین از آقای دکتر مجید علیزاده به سبب راهنمایی‌های تخصصی‌شان و از آقای میلاد عمرانی و آقای مرتضی سلیمی که زحمت بازخوانی کتاب و بازحل تمرین‌های آن را پذیرفتند سپاسگزارم.

کتابون مهرآبادی